

VINNARIN PÄIVÄKODIN ESIOPETUKSEN LUKUVUOSISUUNNITELMA 2025-2026

Melukylän esiopetusryhmä

Henkilökunta:

Esiopetuksen opettaja & varhaiskasvatuksen opettaja

2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa

Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja (säännöllinen ja osa-aikainen erityisopetus)

21 esioppilasta

Melukylän ryhmässä toteutuu kokoaikainen yhteisopettajuus sekä lisäksi säännöllinen ja osa-aikainen erityisopetus konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimesta.

Esiopetuksen työajat ja toimintatavat

Esiopetuksessa noudatetaan pääsääntöisesti Harjavallan kaupungin perusopetuksen työ- ja loma-aikoja.

Syyslukukausi: 7.8. - 19.12.2025

Syysloma 20.-26.10.2025, joululoma 20.12.2025 - 6.1.2026

Kevätlukukausi: 7.1. - 29.5.2026

Talviloma 16.-22.2.2026, pääsiäisloma 3.-6.4.2026

Esiopetusta annetaan 4 tuntia / päivä, yhteensä vähintään 700 tuntia / lukuvuosi

Esiopetus aika on maanantaista perjantaihin klo 9.00-13.00. Täydentävää varhaiskasvatusta sekä vuorohoitoa annetaan Vinnarin vuoropäiväkodissa perheen tarpeen mukaan huoltajan/huoltajien työ- ja/tai

opiskeluaikoihin perustuen. Vuoropäiväkoti on auki tarvittaessa ympäri vuorokauden. Esiopetuksen ja vuorohoidon yhdistämisestä sovitaan lapsikohtaisesti, lapsen etu huomioiden (vuorojen pituus, viikkovapaat).

Poissaolot esiopetuksesta:

Esiopetus on velvoittavaa ja huoltaja vastaa lapsen osallistumisesta esiopetukseen. Esiopetuksesta voidaan myöntää loma-ajan ulkopuolisille ajankohdille lomia/poissaoloja kirjallisella loma-anomuksella. Enintään 5 päivän poissaolon voi myöntää esiopetuksen opettaja/varhaiskasvatuksen opettaja, yli 5 päivän poissaolon myöntää päiväkodin johtaja.

Sairauspoissaoloilmoitukset toivotaan ilmoitettavan ryhmän puhelimeen soittamalla tai viestein.

Melukylän viikko-ohjelma:

Maanantaina – Kasvan ja kehityn / liikuntaa

Tiistaina – Kielen rikas maailma / tutkin ja toimin ympäristössäni (kielelliset ja matemaattiset taidot) / eskarikirjapäivä

Keskiviikkona – Ilmaisun monet muodot / kädentaitoja

Torstaina – Ilmaisun monet muodot / musiikkia

Perjantaina – vaihtuvaa ohjelmaa

Melukylän pienryhmät:

Melukylän arjessa toimitaan ryhmässä, pienryhmissä, pareittain ja itsenäisesti. Melukylän pienryhmät ovat nimeltään; **Alatalo, Välitalo ja Ylätalo**. Lapset pysyvät pienryhmissä samoina, mutta esiopetuksen henkilöstö vuorottelevat pienryhmien kanssa.

Viestintä Vinnarissa ja Melukylässä:

Vinnarissa käytetään sähköistä toiminnanohjausjärjestelmä CGI Vesaa lasten hoitoaikojen ilmoittamiseen. Lisäksi käytämme aktiivisesti Wilmaa niin ryhmän asioiden tiedottamisessa kuin koko päiväkodin yhteisten asioiden viestinnässä. Wilmaan on myös kirjattuna lasten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat.

Toimintatavat:

Toimintatapoja esiopetuksessa ovat:

- Lapsen yksilöllinen ohjaus
- Oppisympäristön sekä työtapojen ja – menetelmien muokkaaminen ja eriyttäminen
- Toiminnalliset työtavat; kokemukselliset ja toiminnalliset toimintatavat, esimerkiksi aistikanavien hyödyntäminen oppimisessa, liikkuminen, muistia ja mielikuvitusta kehittävät toimintatavat, pelit,

tutkiminen, päätteleminen, kyseleminen, yhdessä työskenteleminen, Zones of Regulation-tunnetaitomenetelmä, vierailijat ja vierailut

- Leikin kautta oppiminen; leikin eri muodot
- Osallisuus, esimerkiksi lasten kuuleminen ja toiveiden huomioiminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä lastenkokoukset, kesy-peli
- Toimipaikkojen ja esiopetusryhmien yhteistyö, esimerkiksi vierailut, Eskarirauha 2025; Yhdessä rohkeammin
- Opettajien yhteiset koulutus- ja suunnittelupalaverit, tiimin palaverit joka toinen viikko
- Tiimin, erityisopettajan ja päiväkodin johtajan välinen yhteistyö

Esiopetuksessa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Esiopetuksessa tehdään luottamuksellista, avointa ja osallistavaa yhteistyötä huoltajan kanssa. Keskeisessä roolissa on lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä huoltajien kanssa.

Yhteistyön muotoja ovat:

- Päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa
- Oppimiskeskustelut
- Huoltajien ilta keväällä ennen esiopetuksen alkua, tarpeen mukaan myös syksyllä
- Viestiminen sähköisiä järjestelmiä hyödyntäen
- Huoltajille luotu, suljettu Instagram-tili
- Huoltajien osallistaminen esim. kyselyt, yhteisöllinen opiskeluhoolto

Moniammatillinen yhteistyö

- Esiopetuksen eri ammattiryhmien/asiantuntijoiden (psykologi, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti) välinen yhteistyö. Tehdään yhteistyötä lapsen oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen sekä lapsikohtaisten tukitoimien suunnittelussa ja

toteutuksessa.

- Asiantuntijoiden arviot, tutkimukset sekä konsultaatio lapsen asioissa.
- Luokanopettajat, erityisopettajat (alkuopetus)

Monialainen yhteistyö

- Yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa mm. kuraattori, kasvatus – ja perheneuvonta, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, lastensuojelu
- Perhekeskus Suvituulen moniammatillinen neuvolatiimi; sosiaaliohjaaja, terveydenhoitaja ja konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita
- Muut asiat kuin oppimiseen liittyvät asiat monialaista yhteistyötä, usein kuitenkin kulkevat rinnakkain

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito on ennaltaehkäisevää ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa esiopetuksessa. Se on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Vinnarin päiväkodin esiopetuksessa toimii yksikkökohtainen monialainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Ryhmän koollekutsumisesta vastaa päiväkodin johtaja. Siihen kuuluvat esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatuspäällikkö ja opiskeluhoitohenkilöstöä (hyvinvointialueen edustajia esimerkiksi kuraattori, neuvolan terveydenhoitaja, psykologi ja tarvittaessa muita monialaisia asiantuntijoita). Huoltajille lähetetään tilaisuudesta tietoa ja kutsu mahdollisuudesta osallistua. Myös lapsilta nostetaan toiveita käsiteltävistä asioista esim. lastenkokouksista. Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoitossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Satakunnan hyvinvointialue vastaa koulukuraattori- ja -psykologipalveluista. Kuraattorit suunnittelevat lukuvuosittain päiväkodin johtajan tai esiopetuksen opettajien kanssa yhteistyössä aikataulunsa, esimerkiksi säännöllinen työskentely pienryhmien kanssa.

Koulupsykologin asiakkaaksi ohjaututaan henkilöstön ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tai huoltajan yhteydenoton tai neuvolan terveydenhoitajan kautta. Esiopetusikäiset lapset ovat neuvolapalvelujen piirissä. Monialainen yhteistyö vaatii huoltajan suostumuksen yksilökohtaisen opiskeluhoiton osalta. Tapaaminen kirjataan opiskeluhoitokertomukseen. Jos lapsesta luovutetaan lain mukaisesti tärkeitä tietoja muille tahoille, asia kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.

Muu yhteistyö

Esiopetuksessa yhteistyö kulttuuri, kirjasto ja liikuntapalveluiden, seurakuntien ja järjestöjen kanssa on monipuolista. Yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä arvioidaan ja sovitaan esiopetusta tukevista kehittämistoimenpiteistä.

Harjavallan kaupungin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteinen toimintaperiaate on, että päiväkodissa järjestettävät tilaisuudet eivät sisällä tunnustuksellista tai julistavaa aineistoa. Tämä riippumatta siitä, onko tilaisuus seurakunnan tai muun instanssin järjestämä tapahtuma.

Lukuvuoden aikana Vinnarin esiopetuksen oppilailla on mahdollisuus osallistua esiopetuspäivien aikana ev.lut.seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin kirkossa, tai samaan aikaan järjestettäviin rinnakkaistilaisuuksiin päiväkodissa. Sisältö on teemaltaan mahdollisimman samankaltainen. Huoltajalla on mahdollisuus valita kumpi tahansa tilaisuus, johon lapsi osallistuu.

Ryhmäkohtaisten – ja lapsikohtaisten tukimuotojen suunnittelu, toteutus ja arviointi

Ryhmäkohtainen tuki

Esiopetusryhmää muodostettaessa Vinnarin päiväkotiin on huomioitu jo tiedossa olevat tuen tarpeet ja tullaan huomioimaan esiopetusvuoden aikana tulevat lasten tarpeet sekä oppimisympäristöön liittyvät tarpeet. Rakenteellisena tukitoimena ryhmässä työskentelee 4 työntekijää.

Melukylän esiopetusryhmässä on sekä ryhmäkohtaista että lapsikohtaista tukea tarvitsevia lapsia.

Ryhmäkohtaisella tuella vastataan lapsen tuen tarpeisiin ryhmässä. Lapsella on oikeus saada ryhmäkohtaista tukea ja tuki järjestetään oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen lisänä.

Ryhmässä huomioidaan oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetusjärjestelyjen tavoitteena on tukea kaikkien lasten yhdenvertaista oikeutta oppimiseen. Esiopetuksen opettajien työvälineenä toimii varhaiskasvatuksen erityisopettajien laatima lomake. Toiminta suunnitellaan vastaamaan kunkin lapsen tarpeita. Tavoitteena on, että oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä sekä ryhmäkohtaisella tuella pyritään ennaltaehkäisemään tarvetta lapsikohtaiselle tuelle.

Melukylässä on käytössä pedagogisia opetusjärjestelyjä, joiden avulla lapset pääsevät osaksi vertaisryhmää (mm. selkeä päivärytmi, puhetta tukevat – ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät, yhdenmukaiset ja pedagogiset työtavat ja menetelmät, ryhmäkohtaiset apuvälineet).

Huoltajan kanssa tehdään yhteistyötä ja keskustellaan, kun lapsi tarvitsee ryhmäkohtaista tukea. Huoltajaa kuullaan, kun lapsi tarvitsee lapsikohtaista tukea.

Ryhmäkohtainen tuki kirjataan Wilmassa lapsen esiopetussuunnitelmaan/varhaiskasvatussuunnitelmaan täydentävän varhaiskasvatuksen osalta. Lapsikohtainen tuki perustuu lapsikohtaista tukea koskevaan arvioon sekä suunnitelmaan. Esiopetuskeskustelut käydään huoltajien kanssa syksyllä ja keväällä, tarvittaessa useammin.

Ryhmäkohtaisesta tuesta (yleinen tukiopetus sekä opetuskielen tukiopetus) vastaa esiopetuksen opettaja/varhaiskasvatuksen opettaja. Opettaja/t arvioi ryhmäkohtaisen tuen vaikuttavuutta ryhmän henkilöstön kanssa tiimissä säännöllisesti. Tarvittaessa erityisopettaja osallistuu mukaan tiimipalaveriin, joissa arvioidaan tuen vaikuttavuutta.

Konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan antama samanaikaisopetus tai pienryhmäopetus toteutuu tarpeen mukaan. Erityisopettajan konsultaatio esiopetuksen tiimille/opettajille toteutuu tarpeen mukaan.

Lapsikohtainen tuki

Esiopetuksen opettaja vastaa lapsikohtaisen tuen arvioinnista, tarvittaessa yhdessä erityisopettajan kanssa. Arvioinnissa selvitetään lapsikohtaisen tuen tarpeita ja näiden pohjalta arvioidaan lasta tukevia tukitoimia.

Huoltajaa kuullaan ja huoltaja osallistuu lapsikohtaisten tukitoimien arviointiin. Lapsen mielipiteet otetaan huomioon mm. havainnoimalla lasta, keskustelemalla ja Kesy--pelin avulla. Huoltajan suostumuksella kutsutaan tukitoimien arviointiin muita asiantuntijoita.

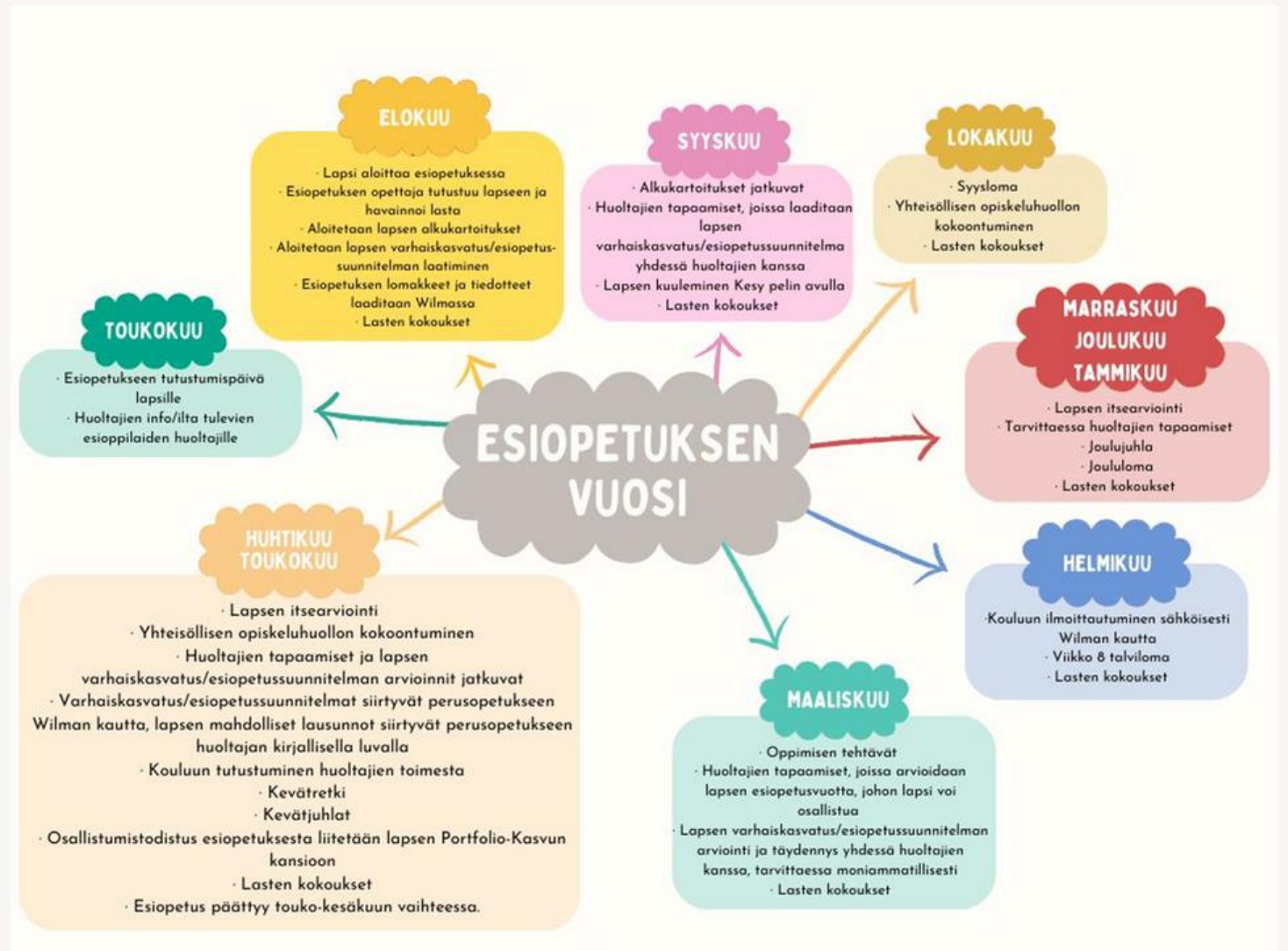
Mikäli lapsi on saanut varhaiskasvatuksessa tulkitsemispalveluita, hänellä on ollut apuvälineitä tai avustamispalvelua, erityisopettajan säännöllistä tai kokoaikaista opetusta, voidaan lapsikohtaiset tukitoimet aloittaa esiopetuksessa ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista. Yhteistyö lapsen varhaiskasvatushenkilöstön kanssa on tärkeää. Vinnarin päiväkodin esiopetuksen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa edellä mainitut asiat huomioidaan.

Lapsikohtaisen tuen toteuttava suunnitelma laaditaan arviointiin perustuen. Sen laatii esiopetuksen opettaja, tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Suunnitelman pohjalta varhaiskasvatuspäällikkö laatii hallintopäätöksen. Suunnitelmaan hallintopäätöksen tekoa varten liitetään huoltajan luvalla muut asiakirjat esim. lääkärin-, psykologin- ja puheterapeutin lausunnot.

Lapsikohtaisessa tuessa lapsella on oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa yksilöopetusta sekä säännöllistä erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tai erityisopettajan antamaa opetusta pienryhmässä kokoaikaisesti.

Lapsen tuen tarvetta arvioidaan aina tuen tarpeen muuttuessa kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Lapsen siirtyessä perusopetukseen tehdään perusopetuksen edustajan kanssa yhteistyötä huoltajan luvalla.

Esiopetuksen vuosi

Lukuvuoden toiminta- ja teemapäivät:

Alustava suunnitelma, joka täydentyy lukuvuoden aikana.

ELOKUU

-KOULURAUHAN JULISTUS 2025

SYYSKUU

-16.9.HARJAVALLAN SEURAKUNNAN
MUSKARIHETKI

LOKAKUU

-4.-10.10. ELÄINTEN VIIKKO
-20.-24.10. SYYSLOMA
-UIMAKOULUT (3 UINTIKERTAA)

MARRASKUU

-17.-21.11. LAPSEN OIKEUKSIEN VIIKKO
-PALOTURVALLISUUSVIIKKO JA
POISTUMISHARJOITUS

JOULUKUU

-17.12. JOULUKIRKKO / KORVAAVA TOIMINTA
-JOULUJUHLAT

TAMMIKUU

-KIRJASTON AGENTTI-SEIKKAILU

HELMIKUU

-9.-15.2. MEDIATAITOVIIKKO
-KIRJASTON AGENTTI-SEIKKAILU
-TALVILOMA

MAALISKUU

-UIMAKOULUT (3 UINTIKERTAA)
-OPPIMISEN TEHTÄVÄT

HUHTIKUU

-PÄÄSISÄISKIRKKO / KORVAAVA TOIMINTA

TOUKOKUU

-ESKARILAISTEN KEVÄTRETKEI
-ESKARILAISTEN OMA PÄÄTÖSTAPAHTUMA
RYHMÄSSÄ

Muuta

- **Lapsen erityisruokavalio tai lääkitys**

Huoltaja ilmoittaa lapsen erityisruokavalioista lääkärin tai terveydenhoitajan todistuksella esiopetusyksikköön sekä keskuskeittiöön. Ryhmän työntekijä tiedottaa riittävässä määrin muulle henkilökunnalle tiedon lapsen allergioista ja / tai päivän aikaisen lääkityksen tarpeesta.

Yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa on laadittu Harjavallan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma. Lääkehoitosuunnitelmaan sisältyvät lomakkeet; lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma sekä lapsen lääkehoitosuunnitelman toteuttaminen.

- **Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**
- **Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma**

Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää esiopetuksen esteetöntä sujumista, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Säännöt ovat voimassa esiopetuksessa kaikessa toiminnassa. Sääntöjä sovitaan myös yhdessä esioppilaiden kanssa.

Turvallisuus, viihtyisyys sekä toiminnan ja opetuksen sujuminen

Hyvä käytös

- Autetaan toisia
- Otetaan kaikki leikkiin mukaan
- Kuunnellaan ohjeita ja toisia
- Käyttäytyään kauniisti
- Harjoitteleminen kauniita ruokailutapoja

Oleskelu ja liikkuminen

- Sisätiloissa liikutaan kävellen (pois lukien liikuntahetket)
- Huolehdi aikuisen avustuksella omista tavaroistani

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Siivotaan leluja yhdessä
- Harjoitteleminen ryhmässä kierrättämistä

Turvallisuus

- En töni, lyö enkä vahingoita kaveria

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Puhelinta tai muuta mobiililaitetta (esim. kellopuhelin) ei saa käyttää esiopetuspäivän aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä esiopetuksen opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon.

Päihitteet ja vaaralliset esineet

Lailla kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen esiopetukseen on kiellettyä.

Kurinpito

Perusopetuslain mukaisia turvaamistoimenpiteitä ovat 36d § esineiden tai aineiden haltuunotto.

Opettajalla on oikeus tarkastaa lapsen tavarat. Opettaja voi ottaa häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet tarvittaessa haltuunsa.

Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöistä tiedotetaan Wilman kautta. Ne käsitellään yhdessä henkilökunnan ja esioppilaiden kanssa aina lukuvuoden alussa. Järjestyssääntöjä päivitetään tarvittaessa huoltajien, oppilaiden tai henkilöstön aloitteesta.

Järjestyssääntöjen toimivuutta tarkastellaan lukuvuoden lopussa opiskeluhoitoryhmän arvioinnin yhteydessä.

Liite 1.

TUEN TOTEUTTAMINEN SEKÄ OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Oppimisen edellytyksiä tukevat pedagogiset sekä rakenteelliset opetusjärjestelyt

Lapsen nimi: _____

Syntymäaika: _____

Pedagogiset järjestelyt:

Puhetta korvaavat kommunikaatiomenetelmät

- kuvat
- tukiviittomat
- piirtäminen
- teknologiset ratkaisut

Kuvitetut laulut, lorut, kertomukset, sadut

Aikuinen antaa ohjeet edestäpäin, huomioidaan katsekontakti

Ohjeen toistaminen, vaiheistaminen, mallintaminen sekä yhdessä tekeminen

Ohjeet pilkotaan pieniin osiin

Lapselle osoitetaan yksilöllinen ohje yleisen ohjeen lisäksi, havahdutetaan kuuntelemaan sanomalla lapsen nimi tai koskemalla olkapäästä

Lasta pyydetään toistamaan ohje

Aikuisen oman puheen hidastaminen, ilmeet ja eleet sanallisten ohjeiden tukena

Selkeä, johdonmukainen, positiivinen ja välitön palaute lapselle

Tarkkaavaisuutta vaativien tehtävien aikana ylimääräisten ärsykkeiden karsiminen huoneesta

Varttipedagogiikka; suunnitellaan ja jaksotetaan toiminta enintään 15 minuutin osiin, usein tuetuissa asioissa vähemmän on enemmän

Huomioi toiminnan aloittaminen ja lopettaminen; ohjeista sanoin / kuvin (sama menetelmä tukee)

Turvallinen / rauhallinen / pelkistetty oppimisympäristö

Yhteisillä tuokioilla istumapaikka lähellä aikuista

Selkeä strukturoitu päivärytmi

Toistuvat rutiinit

Päivittäistoimintojen rauhoittaminen, kiireettömyyden lisääminen, harjoitellaan yhdessä

Sopivan tasoiset tehtävät lapselle

Toiminnalliset työtavat / monikanavainen opetus

Aikuisen tuki vapaissa ja ohjatuissa toiminnoissa sekä siirtymätilanteissa

Toiminnan jakaminen pienryhmiin

Yksilöohjaus / - opetus

Ryhmän toiminnan eriyttäminen / porrastaminen

Yhteisten tuokioiden selkeä struktuuri, kuvat / mallintaminen toiminnan ennakoinnissa

Huomion kiinnittäminen istumajärjestykseen / istumapaikkaan / säännöllinen istumapaikka / lähellä aikuista

Käytetään ensin, sitten ja sen jälkeen – kuvia ja – ohjeita

Lapsen kannustaminen, positiivinen palaute, positiiviset ja kannustavat toimintaohjeet

Odotustilanteiden minimointi

Toimintaan käytettävä aika maksimoidaan / jaksotetaan riittävästi

Ulkoilun / liikunnan lisääminen, ohjatut liikuntaleikit / taukoliikunta / pienet ”työtehtävät”, siirtymissä liikkuminen eri tavoin liikkuen

Sallitaan tarvittaessa sopiva liikuskelu tuokiolla

Lapselle varattu tietty rauhoittumispaikka (ei rangaistustarkoituksessa)

Haastavien tilanteiden ennaltaehkäiseminen keskustelemalla ja harjoittelemalla erilaisilla toimintamalleilla

Toiminnalliset opetustuokiot

Selkeät säännöt ja toimintamallit eri tilanteissa, ohjeita / sääntöjä riittävästi, mutta ei liikaa

Lelut, leikkivälineet ja muut tavarat selkeästi esillä ja saatavilla, kuvat tukena esim. laatikoissa

Aikuisen tuki ja läsnäolo leikki – ja ulkoilutilanteissa

Työskentelytilan rajaaminen esim. leikki

Erilaiset palkkiojärjestelmät

Rentous ja rauhoittuminen esim. hengitysharjoitukset, satuhieronta, rauhallinen paikka rauhoittumiselle, kuulosuojaimet

Tarkkaavuuden ylläpitämisen tueksi: aktiivi-istuin, käsille hypisteltävää, kuminauha tuolin jalkoihin, painotuotteet, liikennevalot, time timer, tiimalasi, toiminnanohjauskuvat

Lattiamerkit, merkityt kulkureitit

Oman kehon hahmottamista tukeva toiminta (esim. liikunta, aistimateriaalit)

Erilliset toiminta tai leikkiryhmät (esim. Mutu; tunnemuksu ja mututoukka, Nalle –matikka, Roihuset, Kili, Kuttu, Theraplayhin pohjautuva leikkiryhmä)

Muuta:

Rakenteelliset järjestelyt:

Ryhmäkoon pienentäminen

Henkilöstön mitoituksen ja / tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut

Ryhmäkohtainen avustaja – varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Lapsikohtainen avustaja – varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen mm. koulutukset

Tilojen ja oppimisympäristön esteettömyys
